

ANTON CZECHOW

Malcy

wolnelektury.pl

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

ANTON CZECHOW

Malcy

TEUM. A. W.

— Włodek przyjechał! — krzyknął ktoś na dworze.

— Włodzio przyjechał! — pisnęła Natalia, wbiegając do jadalni.

— Ach, mój Boże!

Cała rodzina Korolewych, która z godziny na godzinę wyczekiwała swego Włodzia, rzuciła się do okien.

Przed gankiem stały szerokie sanie, trójka białych koni buchała kłębami pary. Sanie były puste, gdyż Włodzio stał już w sieni i czerwonymi od mrozu palcami rozwiązywał baszłyk. Jego gimnazjalne palto, czapka, kalosze i włosy na skroniach pokryte były szronem, a cała postać od stóp do głów wydawała taki smaczny, mroźny zapach, że patrzący nań, chciało się przemarznąć i zawołać: — „Brrrr!” — Matka i ciotka rzuciły się na niego i poczęły go ścisnąć i całować. Natalia upadła mu do nóg i ściągała z nich walenki, siostry jęły świergotać, drzwi skrzypiały, a ojciec Włodka wpadł do przedpokoju tylko w kamizelce i z nożycami w ręku i krzyknął wystraszonym głosem:

— A myśmy cię jeszcze wczoraj oczekiwali! Czyś dobrze dojechał? Szczęśliwie? Ach, mój Boże, dajcież mu się z ojcem przywitać! Czyż nie jestem ojcem?

— Hau! hau! — ryczał basem „Milord”, ogromne, tłuste psisko, uderzając ogonem o ściany i meble.

Wszystko zlało się w jeden radosny gwar, który trwał dwie minuty. Kiedy pierwszy wybuch radości przeszedł, Korolewowie spostrzegli, że prócz Włodka, znajduje się w przedpokoju jeszcze jeden mały człowiek, otulony w chusty, szale i baszłyki i pokryty szronem; stał on nieruchomo w kącie w cieniu dużego lisiego futra.

— A to kto jest, Włodziu? — spytała szeptem matka.

— Ach! — spostrzegł się Włodzio. — To jest... mam zaszczyt przedstawić, mój kolega Czeczewicyń, uczeń drugiej klasy... Przywiozłem go ze sobą, jako gościa.

— Bardzo nam przyjemnie, prosimy serdecznie! — wyrzekł radośnie ojciec. — Przepraszam, że jestem po domowemu, bez surduta... Pozwól pan! Niech Natalia pomoże panu się rozebrać. Ach, mój Boże, zabierzcie stąd tego psa! Kara Boska!

Wkrótce potem Włodzio i jego przyjaciel, oszołomieni hałaśliwym przyjęciem i jeszcze różowi od zimna, siedzieli przy stole i pili herbatę. Zimowe słońko, przenikając przez śnieg, co się układał w desenie na szybach, drgało na samowarze i kąpało swe czyste promienie w mosiężnej miseczce do płukania szklanek. W pokoju było ciepło i chłopcy czuli, jak w ich przemarzniętych ciałach zmagало się wzajemne ciepło i zimno, nie chcąc sobie wzajem ustępować.

— Oto i Boże Narodzenie za pasem — mówił ojciec, skręcając papierosa z ciemno-rudego tytoniu. — A tak niedawno było lato i matka płakała, żegnając się z tobą... Czas szybko leci. Ani się obejrzyysz, jak starość przyjdzie. Panie Czybisow, niech pan je, proszę się nie krępować. U nas bez ceremonii.

Trzy siostry Włodzia — Katia, Sonia i Masza — najstarsza z nich miała lat jedenaście — siedziały przy stole i nie spuszczały oczu z nowego znajomego. Czeczewicyń był tego samego wieku i wzrostu, co i Włodek, lecz nie taki puciołowaty i biały, ale chudy, śniady i piegowaty. Włosy miał szczeciniaste, oczy — jak szparki, wargi — grube i w ogóle był bardzo brzydki i gdyby nie mundur gimnazjalny, można by, sądząc z powierzchowności, wziąć go za syna kucharki. Był ponury, milczał cały czas i ani razu się nie uśmiechnął. Dziewczynki, patrząc na niego, od razu zmiarkowały, że musi to być bardzo

mądry i uczony człowiek. Przez cały czas myślał o czymś i tak był tym zajęty, że gdy go o coś zapytywano, wzdrygał się, potrząsał głową i prosił, by powtórzono pytania.

Dziewczynki spostrzegły, że i Włodek, zwykle wesoły i rozmowny, tym razem mało mówił, wcale się nie uśmiechał i nawet zdawał się niezadowolony, że przyjechał do domu. Podczas herbaty zwrócił się do siostr tylko jeden raz i to z jakimiś dziwnymi słowami. Wskazał palcem na samowar i powiedział:

— A w Kalifornii, zamiast herbaty, piją dżin.

Był również zajęty jakimiś myślami i, sądząc ze spojrzeń, jakie od czasu do czasu zamieniał z przyjacielem, myśli ich były wspólne. Po herbacie wszyscy udali się do dziecinnego pokoju. Ojciec z dziewczynkami usiedli przy stole i zajęli się robotą, przerwana przez przyjazd chłopców. Robili ozdoby i łańcuchy z kolorowego papieru na choinkę. Było to pociągające i hałaśliwe zajęcie. Każdy nowy wykonany drobiazg dziewczynki witały okrzykami zachwytu, nawet przerażenia, jak gdyby ta rzecz spadła z nieba; ojczulek również się zachwycał i od czasu do czasu ciskał nożyce o podłogę, gniewając się, że są tępe.

Mamusia wpadała do dziecinnego pokoju, zakłopotana, i zapytywała:

— Kto wziął moje nożyczki? To znów ty je wziąłeś, Iwanie Mikołajewiczu.

— Boże drogi, nawet nożyczek nie dadzą! — odpowiadał płaczącym głosem Iwan Mikołajewicz — i odchyliwszy się na oparcie krzesła, przybierał pozę człowieka skrzywdzonego, ale po chwili zachwycał się znowu.

Podczas swych poprzednich przyjazdów Włodek również brał udział w przygotowaniach do choinki lub też wybiegał na dwór popatrzeć, jak furman z pastuchem usypują śnieżną górę, lecz teraz ani on, ani Czczewicyń nie zwracali żadnej uwagi na różnokolorowy papier i nie byli ani razu w stajni, lecz usiedli przy oknie i zaczęli ze sobą coś szeptać, potem otworzyli atlas i oglądali jakąś mapę.

— Z początku do Permu... — mówił cicho Czczewicyń — stamtąd do Tiumentni... potem Tomsk... potem... potem... do Kamczatki. Stamtąd Samojedzi przewiozą nas łódkami przez cieśninę Behringa... Oto i Ameryka... Tutaj jest dużo zwierzyny.

— A Kalifornia? — spytał Włodek.

— Kalifornia jest niżej... Trzeba się tylko do Ameryki dostać, to Kalifornia już blisko. Pożywienie zdobywać sobie można polowaniami i grabieżą.

Czczewicyń stronił cały dzień od dziewczynek i spoglądał na nie spode łba. Po podwieczorku przypadkowo pozostał sam z niemi przez parę minut. Nie wypadało milczeć. Chrząknął więc poważnie, potarł prawą dłonią lewą rękę, spojrział ponuro na Katię i spytał:

— Czy panienka czytała Mayne-Reida?

— Nie, nie czytałam... Czy pan się ślizga?

Pochłonięty swymi myślami Czczewicyń nic nie odpowiedział na to pytanie, lecz wyduł policzki i westchnął, jakby mu było bardzo gorąco. Jeszcze raz podniósł wzrok na Katię.

— Kiedy stado bizonów pędzi przez pampasy, ziemia drży, a wówczas mustangi wierzgają i rżą z przerażenia.

Uśmiechnął się smutnie, po czym dodał:

— Również Indianie napadają na pociągi. Ale najgorsze — to moskity i termity.

— A to co takiego?

— To coś w rodzaju mrówek, tylko skrzydlatych. Bardzo mocno kęsają. Czy pani wie, kto ja jestem?

— Pan Czczewicyń.

— Nie! Jestem Montigomo Szpon Jastrzębi, wódz niezwykłych.

Zupełnie niezrozumiałe słowa Czczewicyńa, jego ciągle ciche rozmowy z Włodkiem i ta okoliczność, że Włodek wcale się nie bawi z siostrami, lecz wciąż o czymś rozmyśla — wszystko to wydawało się dziwne i zagadkowe. Toteż obie starsze dziewczynki, Katia i Sonia, zaczęły pilnie śledzić chłopców. Wieczorem, gdy obydwaj kładli się spać, dziewczynki podkradły się pode drzwi i podsłuchiwały ich rozmowy. Och! Czego się dowiedziały!

Chłopcy chcieli uciec gdzieś do Ameryki poszukiwać złota; mieli już wszystko gotowe: pistolet, dwa noże, suchary, szkło powiększające, by rozniecać nim ogień, kompas

i cztery ruble. Dowiedziały się, że będą musieli przejść pieszo kilka tysięcy wiorst, walczyć po drodze z tygrysami i z dzikimi, potem zdobywać złoto i kość słoniową, zabijać wrogów, brać udział w wyprawach korsarskich, pić dżin i w końcu pojąć za żonę jakąś piękność i uprawiać plantacje. Włodek i Czczewicyń mówili z uniesieniem i przerywali sobie wzajemnie. Przy tym siebie nazywał Czczewicyń: „Montigomo, Jastrzębi Szpon”, a Włodzia — „mój bladolicy brat”.

— Tylko nie mów nic mamie — powiedziała Katia Soni, idąc spać. — Włodek przywiezie nam z Ameryki złota i słoniowej kości, a jak powiesz mamie, to go nie puszczą.

W przeddzień wigilii Czczewicyń cały dzień studiował mapę Azji i coś zapisywał. Włodek, smętny, jakby go coś ukąsiło, ponuro chodził po pokojach i nic nie jadł. Raz nawet zatrzymał się przed ikoną, przeżegnał się i powiedział:

— Boże, wybacznij mi grzesznemu! Boże, zachowaj moją biedną, nieszczęśliwą mamę!

Przed wieczorem rozplakał się. Idąc spać, długo ścisnął ojca, matkę i siostry, Katia i Sonia wiedziały, co to ma znaczyć, ale najmłodsza, Masza, nic nie rozumiała.

Wczesnym rankiem w dzień wigilijny Katia i Sonia wstały cicho i poszły zobaczyć, jak chłopcy będą uciekali do Ameryki. Podkraśli się pode drzwi.

— Więc nie pojedziesz? — z gniewem pytał Czczewicyń. — Mów, nie pojedziesz?

— Boże — cicho szlochał Włodek. — Jakże pojedę? Żal mi mamy.

— Bladolicy bracie mój, proszę cię, jedźmy! Zapewniałeś mi przecież, że pojedziesz, sam mnie namówiłeś, a jak przyszło do jazdy — toś stchórzył.

— Ja... ja nie stchórzyłem, ale mnie... żal mamy.

— Powiedz, pojedziesz, czy nie?

— Pojadę, tylko... zaczekaj. Chce mi się pobyć w domu.

— W takim razie, jadę sam! — zdecydował Czczewicyń. — I bez ciebie się obejdę. A jeszcze chciałeś walczyć, polować na tygrysy. Jeżeli tak, to daj mi moje kapiszony!

Włodek zapłakał tak gorzko, że siostry nie wytrzymały i również cicho zapłakały. Nastąpiło milczenie.

— Więc nie pojedziesz? — jeszcze raz spytał Czczewicyń.

— Po... pojedę.

— To ubieraj się.

I Czczewicyń, żeby zachęcić Włodka, wychwalał Amerykę, ryczał, jak tygrys, naśladował parostatek, kłął, obiecywał oddać Włodkowi całą kość słoniową i wszystkie skóry lwie i tygrysie.

I ten chudy, śmiały chłopak o szczeciniastych włosach i piegowatej twarzy wydał się dziewczynkom czymś osobliwym i niezwykłym. To był bohater, stanowczy, nieustraszony człowiek, a ryczał tak, że stojąc za drzwiami, można było rzeczywiście pomyśleć, że to tygrys albo lew.

Kiedy dziewczynki wróciły do swego pokoju i zaczęły się ubierać, Katia z oczami pełnymi łez powiedziała:

— Ach, jak ja się boję!

Aż do drugiej godziny, to jest do obiadu, wszystko było spokojnie, ale podczas obiadu spostrzeżono nagle, że chłopców nie ma w domu. Posłano do czeladnej, do stajni, do oficyny rządcy — nigdzie ich nie było. Posłano na wieś, lecz i tam ich nie znaleziono. Herbatę też pito bez chłopców, a kiedy siadano do kolacji, mamusia niepokoiła się bardzo i nawet płakała. W nocy znów urządono wyprawę na wieś, szukano nad rzeką z latarniami. Boże drogi, jakie się zrobiło zamieszanie!

Na drugi dzień przyjechał strażnik, pisano w jadalni jakiś papier. Mama płakała.

Lecz oto przed gankiem zatrzymały się sanie, a z trójki białych koni buchała para.

— Włodek przyjechał! — krzyknął ktoś na dworze.

— Włodeczek przyjechał! — zaczęła pisać Natalia, wpadając do stołowego.

„Milord” zaszczekał basem — hau! hau! — Okazało się, że chłopców zatrzymano w mieście przy kramach miejskich (chodzili tam i rozpytywali, gdzie można dostać prochu). Włodek, gdy tylko wszedł do przedpokoju, zaszlochał i rzucił się na szyję matce. Dziewczynki z dreszczem przerażenia myślały o tym, co teraz będzie; słyszały, jak ojciec zaprowadził Włodziana i Czczewicyń do swego gabinetu i długo rozmawiał z nimi; mamusia też mówiła i płakała.

— Czy to tak wolno? — upominał ojciec. — Dowiedzą się, nie daj Boże, w gimnazjum i wyrzucą was. Wstyd, panie Czeczewicyn! Nieładnie! To pan wymyślił, spodziewam się też, że rodzice ukarzą pana. Czy tak się robi? Gdzieście nocowali?

— Na dworcu! — z dumą odpowiedział Czeczewicyn.

Włodek potem leżał w łóżku i przykładano mu do głowy ręcznik, zmoczony w occie. Posłano gdzieś telegram, a następnego dnia przyjechała matka Czeczewicyna i zabrała swego syna.

Kiedy odjeżdżał, miał twarz surową, wyniosłą i żegnając się z dziewczynkami, nie rzekł ani słowa; wziął tylko zeszyt od Kati i napisał na pamiętkę:

„Montigomo Szpon Jastrzębi”.

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/malcy>

Tekst opracowany na podstawie: Anton Czechow, Śmierć urzędnika, tłum. A. W., "Biblioteka Groszowa", Warszawa, 1926

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Aleksandra Żurek.

Okładka na podstawie: dstark@Flickr, CC BY-SA 2.0

ISBN 978-83-288-0150-9

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).